

TUEN TARPEEN TUNNISTAMINEN

LUKEMISEN JA KIRJOITTAMISEN RYHMÄARVIOINTI ENSIMMÄINEN LUOKKA – SYKSY

Esitysohjeet opettajalle

ARVIOINNIN YLEISIÄ PERIAATTEITA

- ▶ Tutustu ennen tehtävien esittämistä ohjeisiin ja materiaaliin sekä tarkista, että sinulla on kaikki arviointiin tarvittavat välineet käytössäsi.
- ▶ Huolehdi arviointitilanteen rauhallisuudesta ja että aikaa on varattu riittävästi.
- ▶ Ryhmässä olevien lasten taitoerot luku- ja kirjoitustaidossa voivat vaihdella paljon. Osalle lapsista tehtävät voivat olla helppoja ja toisille haasteellisia. Tehtävien alussa lapsille kerrotaankin, että kaikkea ei tarvitse vielä osata. Kannusta heitä silti yrittämään parhaansa.
- ▶ Muista kertoa tilanteen alussa, mitä tulee tapahtumaan. Kannusta keskittymään.
- ▶ Tee tehtävät ohjeiden mukaan ja annetussa järjestyksessä.
- ▶ Älä anna vihjeitä oikeista vastauksista.

Lapsen henkilötietoja sisältäviä lomakkeita tulee säilyttää huolellisesti henkilötietolain edellyttämällä tavalla.

Ohjeita ryhmäarviointiin:

Järjestä tila niin, etteivät lapset voi katsoa vastauksia toisiltaan.

Monivalintatehtävissä älä kehota lapsia arvaamaan vaan pyydä valitsemaan vaihtoehdot, jonka hän uskoo olevan oikea, vaikkei hän olisikaan aivan varma oikeasta vastauksesta.

Tarkista, että lapset ovat ymmärtäneet tehtävän idean ja sen miten vastaukset merkitään vastauspaperiin. Voit tarvittaessa toistaa ohjeen, jos joku lapsista pyytää sitä.

PISTEITYSOHJEET

Jokaisesta oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen ja väärästä vastauksesta nolla pistettä. Jos lapsi on merkinnyt kaksi vastausta samaan tehtävään, vastaus tulkitaan vääräksi. Vastaamattomasta kohdasta annetaan myös nolla pistettä.

Tehtävissä 1-3 oikeat vastaukset ovat tummennettuina tehtävien taulukoissa näissä esitysohjeissa.

Tehtävässä 4. Kirjainten kirjoittaminen ei katsota virheiksi kirjainten peilikuvia eikä rotaatioita.

Tehtävässä 5. Tavujen kirjoittaminen ja **tehtävässä 6.** Sanojen kirjoittaminen seuraavia puutteita ei katsota virheiksi:

- ä-, ö- tai i-pisteiden puuttuminen
- t- viivojen puuttuminen
- kirjainten peilikuvat, rotaatiot

ARVIOINNIN SUORITTAMINEN JA KESTO

Ryhmäarvioinnin tekeminen kestää noin 2 x 45 min.

Lasten jaksamisen kannalta tehtävien tekeminen kannattaa jakaa kahdelle oppitunnille. Suositeltu osioiden välinen raja on 3. tehtävän jälkeen (esim. ensimmäisellä kerralla tehtävät 1-3 ja toisella kerralla tehtävät 4-6).

Suurin osa tehtävistä tehdään opettajajohtoisesti siten, että ryhmä tekee jokaisen tehtävä sivun yhtä aikaa ja opettaja päättää, milloin siirrytään seuraavalle sivulle. Seuraa tilannetta ja anna kaikille aikaa vastata. Pidä kuitenkin huolta, ettei arviointitilanne veny turhan pitkäksi ja nopeimmat lapset eivät kyllästy odottamiseen.

Halutessasi voit käyttää AV-laitteita tehtävien ohjeistuksessa.

Tarvittavat välineet:

Lapsella: lapsen tehtävälomake, kynä ja pyyhekumi.

Opettajalla: nämä esitysohjeet, lapsen tehtävälomake (avuksi ohjeistukseen). Lisäksi kannattaa varata kyniä lyijyn katkeamisen yms. varalle.

Esitysohjeet:

Ryhmälle esitettävät ohjeet on kirjoitettu *lihavoidulla ja kursivoidulla*. Opasta lasta löytämään oikea tehtävä sivu sivuvihjeiden avulla (kuvat lapsen paperissa oikeassa yläkulmassa) ja oikea tehtävä rivivihjeiden avulla (symbolit rivien alussa, harjoitukset on aina merkitty hymynaama-merkillä).

Lasten valmistaminen tehtäviin arviointitilanteen alussa: *Nyt tehdään muutamia tehtäviä. Kerron jokaisen tehtävän alussa ohjeen. Kaikkia sinun ei tarvitse vielä osata, mutta tee niin hyvin kuin osaat. Jos et kuullut tai et muista, nosta käsi ylös, niin sanon tehtävän uudelleen. Jokainen tekee omaa tehtäväänsä hiljaa, toisten papereita ei tarvitse kurkkia ja toisille ei sanota vastauksia.*

Aloitetaan. Kirjoita oma nimesi tälle (näytä) viivalle. Kirjoita seuraavalle viivalle luokkasi (näytä). Kirjoita vielä seuraavalle viivalle (näytä) päivämäärä tämän mallin mukaan (näytä kirjoittamasi malli).

1. ALKUÄÄNTEEN TUNNISTAMINEN

Tässä tehtävässä sinun pitää kuunnella, millä äänteellä sanat alkavat. Sanat koostuvat äänistä. Näitä ääniä kutsutaan äänneiksi. Esimerkiksi sanan orava alussa kuuluu äänne /o/, ja sanan siili alussa kuuluu äänne /s/.

Harjoitellaan. Tässä on LEHTI, NALLE, IKKUNA, ETANA. Näiden neljän kuvan joukossa on yksi, jonka nimen alussa kuuluu sama äänne kuin sanan IMURI alussa. Kuuntele tarkasti, minkä sanan alussa kuuluu sama äänne kuin sanan IMURI alussa: LEHTI, NALLE, IKKUNA, ETANA. Laita rasti sen kuvan päälle.

Anna jonkun oppilaista vastata. Jos hän vastaa väärin, käy vielä kysymys ja vastausvaihtoehdot uudelleen läpi. Jos hän vastaa oikein, sano: *Hyvä, sanojen IMURI ja IKKUNA alussa kuuluu sama äänne: /i/. Sanan LEHTI alussa kuuluu /l/, sanan NALLE alussa kuuluu /n/, sanan IKKUNA alussa kuuluu /i/ ja sanan ETANA alussa kuuluu /e/* (rastita malliksi IKKUNA).

Hyvä, jatketaan eteenpäin. Merkitse vastaukset omaan paperiisi. Rastita riviltä kuva, joka alkaa samalla äänteellä kuin kuulemasi sana. Kuuntele, minkä sanan alussa kuuluu sama äänne kuin sanan SYDÄN alussa: TUSSI, HATTU, SUKKA, AUTO. Laita rasti oikean kuvan päälle. Siis, minkä sanan alussa kuuluu sama äänne kuin sanan SYDÄN alussa: TUSSI, HATTU, SUKKA, AUTO.

Tee tehtävä hiljaa itseksesi, nyt ei vastata enää ääneen. Esitä jokainen osio kahdesti. Lausu sanat huolellisesti, mutta älä esim. painota tai korosta sanan alkua.

Tehtävät: Minkä sanan alussa kuuluu sama äänne kuin sanan alussa?

		imuri	lehti	nalle	ikkuna	etana
		sydän	tussi	hattu	sukka	auto
		tyyny	tuoli	poika	nalle	risti
		auto	tussi	aarre	uuni	lapaset
		omena	aarre	koira	ovi	lamppu
		kissa	kello	luistin	muki	talo
		etana	sieni	ikkuna	avain	essu
		lamppu	reppu	lehti	kello	uuni
		jalka	vene	majava	poika	jäätelö
		muna	mato	tiili	nappi	omena
		risti	makkara	lehti	kuu	reppu
		varis	poika	vene	avain	lammas
		ullakko	kala	tuoli	uimari	ovi
		norsu	mato	saari	tyyny	nalle
		korkki	kampa	essu	sukka	talo
		hiiri	sukka	housut	risti	lehti

2. SANAN TAVUJEN LASKEMINEN

Tässä tehtävässä sinun pitää laskea, kuinka monta tavua sanassa on. Sana voidaan jakaa pienempiin osiin, tavuihin. Esimerkiksi sana LASI voidaan jakaa kahteen tavuun: LA-SI. Nyt sanon sinulle sanoja yksi kerrallaan. Pilko sana mielessäsi tavuihin ja laske, kuinka monta tavua sanassa on. Rastita riviltä oikea määrä ruutuja sen mukaan, kuinka monta tavua sanassa on. Harjoitellaan ensin yhdessä. Sana on MATO. Toista sana hiljaa mielessäsi ja laske, kuinka monta tavua siinä on.

TAUKO, jonka jälkeen voit pyytää oppilaita vastaamaan. Jos oppilas vastaa väärin, käy esimerkki vielä uudelleen läpi ja kysy uudelleen vastausta. Jos vastaus on oikein, sano: *Hyvä, sanassa MATO on kaksi tavua, MA-TO. Laita rasti kahteen ruutuun* (merkitse rastit 1. ja 2. ruutuun lapsen lomakkeeseen). *Nyt tehdään vielä toinen harjoitus. Sana on APINA. Toista sana hiljaa mielessäsi ja laske, kuinka monta tavua siinä on.*

TAUKO, jonka jälkeen voit pyytää oppilaita vastaamaan. Jos oppilas vastaa väärin, käy esimerkki vielä uudelleen läpi ja kysy vastausta. Jos hän vastaa oikein, sano: *Hyvä, siinä sanassa on kolme tavua A-PI-NA. Laita rasti kolmeen ruutuun* (merkitse mallivastaus). *Hyvä, nyt jatketaan eteenpäin. Minä sanon sanan ja sinä lasket hiljaa mielessäsi, montako tavua siinä on.*

Tehtävät: Sana on... Laske, kuinka monta tavua.

	Sana	tavuja		Sana	tavuja
	mato	2		mehupullo	4
	apina	3		aurinko	3
	laiva	2		askel	2
	luu	1		mustekala	4
	orava	3		isä	2
	appelsiini	4		numero	3
	höyhen	2		ui	1
	voi	1		esiliina	4
	telтта	2			

3. TUNNISTAVA LUKEMINEN

Tässä tehtävässä etsitään kuvaan liittyvä sana. Tässä on kuva ja neljä sanaa. Lue kuvan vieressä olevat sanat ja rastita sana, joka on kuvassa. Esimerkiksi tässä on kuva OVI ja sen vieressä neljä sanaa. Missä sanassa lukee OVI? Rastita oikea sana.

Anna jonkun oppilaista vastata. Jos oppilas vastaa väärin, kerro oikea vastaus. Hyvä, se on se toinen sana. Jatketaan tällä tavalla eteenpäin. Missä sanassa lukee VENE? Rastita oikea sana.

Tehtävät: Missä sanassa lukee? (lue sana kohdesana-sarakkeesta)

	Kohdesana	Vaihtoehdot			
Harj.	ovi	kala	ovi	tie	onni
1.	vene	aita	vauva	puhe	vene
2.	muna	matto	hattu	muna	juna
3.	housut	haitari	tonttu	housut	luistin
4.	mato	mato	matto	maito	muta
5.	aarre	aamu	aarre	uurre	aura
6.	nappi	lippu	nippu	nappi	lappi
7.	saari	saari	siira	kaari	kiila

8.	kampa	karja	kampa	kompa	kerma
9.	takki	takki	takka	sakki	tikki
10.	siili	rilli	silli	saari	siili
11.	sika	sima	siika	sika	lika
12.	kimppu	kirppu	korppu	kimppu	korppi
13.	lammas	lampi	lammas	valmis	hammas
14.	kivi	kivi	rivi	ravi	kiivi
15.	kortti	korkki	kartta	karkki	kortti

4. KIRJAINTEEN KIRJOITTAMINEN

Nyt kirjoitetaan kirjaimia. Sinun ei tarvitse vielä osata kaikkia, mutta haluaisin tietää, mitä kirjaimia osaat jo nyt kirjoittaa. Jos et muista jotain kirjainta, voit jättää sen kohdan tyhjäksi.

Kirjoitetaan kirjaimia rivi kerrallaan. Kirjoita valkoisen tähtikuvan riville ensimmäiseen laatikkoon A...A (sano jokainen kirjain kirjaimen nimellä kahteen kertaan) Kirjoita seuraavaan laatikkoon sen viereen J...J, seuraavaan laatikkoon N...N, seuraavaan laatikkoon O...O (näytä ensimmäisen rivin aikana lapsen lomakkeesta vastausten paikat). Kirjoita puolikuu-kuvan riville ensimmäiseen laatikkoon T...T, jne...

Tehtävät:

	A	J	N	O
	T	B	Y	L
	K	D	P	V
	I	M	G	H
	S	F	E	Ä
	R	U	Ö	

5. TAVUJEN KIRJOITTAMINEN

Tässä tehtävässä kirjoitetaan tavuja. Kuten jo aiemmassa tehtävässä kerroin, sanat voidaan jakaa pienempiin osiin, tavuihin. Nyt sanon tavun ja sinä kirjoitat sen omalle riville paperiisi. Näitäkään sinun ei tarvitse vielä osata kirjoittaa. Haluan vain tietää, mitä jo osaat.

Harjoitellaan ensin. Kirjoita as....as. (Merkitse mallivastaus). Hyvä, nyt jatketaan samalla tavalla. Minä sanon tavun ja sinä kirjoitat sen paperiisi. Jos et osaa kirjoittaa tavua kokonaan, voit kirjoittaa sen minkä osaat, esimerkiksi tavun alun. Kirjoita a....a (sano jokainen tavu kahteen kertaan).

Tehtävät: Kirjoita as....as, jne...

	as		jä
	a		moo
	yi		rie
	uo		nit
	er		huk
	il		uur
	ka		lies
	vo		temp

6. SANOJEN KIRJOITTAMINEN

Tässä tehtävässä kirjoitetaan sanoja. Nyt sanon sanan. Kirjoita sana kuvan viereen. Harjoitellaan ensin. Kirjoita sana KALA. (Merkitse mallivastaus.)

Nyt jatketaan samalla tavalla. Kirjoita kuvan luo viereen LUU...LUU (sano jokainen sana kahteen kertaan).

Tehtävät: Kirjoita:n viereen jne

Harj.	kala
1.	luu
2.	tie
3.	ovi
4.	kynä
5.	oksa
6.	risti
7.	apina

8.	vauva
9.	saapas
10.	ikkuna
11.	lamppu
12.	aarre
13.	housut
14.	etana
15.	kenkä